

Heini Aaltonen, Susanna Värtinen

Ero lapsiperheessä -Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kätilö (AMK), Terveystoimija (AMK)

Kätilötyön tutkinto-ohjelma

Terveystoimijatyön tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

27.1.2025

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Heini Aaltonen, Susanna Värtinen
Otsikko:	Ero lapsiperheessä
Sivumäärä:	21 sivua + 4 liitettä
Aika:	27.1.2025
Tutkinto:	Kätilö (AMK), Terveystieteiden (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Kätilötyön tutkinto-ohjelma, Terveystieteiden tutkinto-ohjelma
Ohjaaja(t):	Lehtori, Riitta Viikko

Suomessa noin 30 000 lasta kokee vuosittain vanhempiensa eron. Ero on yleisintä lasten ollessa 2–4-vuotiaita. Eron tiedetään vaikuttavan perheen dynamiikkaan ja yksilöiden hyvinvointiin, aiheuttaen merkittäviä muutoksia arjessa.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää miten vanhempien ero vaikuttaa perheen lapsiin ja millaista tukea perhe erotilanteessaan tarvitsee. Tavoitteenamme on lisätä ajankohtaista tietoa aiheesta niin ammattilaisille, vanhemmille kuin muillekin aiheesta kiinnostuneille sekä tarjota konkreettisia neuvoja ja suosituksia, miten ylläpitää lapsen hyvinvointia ja näin minimoida eron negatiiviset vaikutukset.

Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Aineisto koostuu kahdestatoista eri tutkimusartikkelista, joista kolme on suomenkielisiä ja yhdeksän englanninkielisiä. Tutkimusartikkelit on julkaistu vuosien 2014–2024 välillä ja kaikki työssä käytetty aineisto on kerätty luotettavista eri terveysalan tietokannoista ja analysoitu induktiivisella sisällönanalyysillä.

Opinnäytetyön tuloksina havaittiin, että vanhempien ero vaikuttaa lapsen hyvinvointiin niin psyykkisesti, emotionaalisesti kuin sosiaalisestikin. Vanhempien erotessa lapset kokevat usein stressiä, epävarmuutta ja surua. Näiden vaikutusten voimakkuus riippuu monista eri tekijöistä kuten lapsen iästä, perheen välisestä dynamiikasta ja tarjolla olevasta tuesta, lisäksi tuloksista ilmeni että, perheen tuen tarpeen todettiin liittyvän eron jälkeiseen aikaan. Vanhemmat tarvitsevat tukea erityisesti positiivisessa yhteistyövanhemmuudessa ja sen luomisessa. Lapset taas tarvitsevat tukea erityisesti henkisen hyvinvoinnin vahvistamisessa, jotta erosta aiheutuvia tunteita on helpompi käsitellä.

Opinnäytetyön johtopäätöksissä todettiin että, pitkittyneet huoltajuusriidat ja vanhempien väliset konfliktit heikentävät lapsen hyvinvointia ja voivat johtaa jopa käyttäytymisongelmiin. Eron jälkeen vanhemmat tarvitsevat tukea yhteistyön säilyttämisessä, mikä voi vähentää lastensuojelun ja lasten psykiatristen palveluiden tarvetta. Yhteiskunnan tarjoamalla palveluilla todettiin olevan keskeinen rooli eroperheiden tukemisessa ja yhteisvanhemmuuden vahvistamisessa.

Avainsanat: ero lapsiperheessä, lapsen ja perheen hyvinvointi, tuen tarve, yhteisvanhemmuus.

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Author(s): Heini Aaltonen, Susanna Värtinen
Title: Divorce in a Family
Number of Pages: 21 pages + 4 appendices
Date: 27 January 2025

Degree: Bachelor of Health Care
Degree Programme: Midwifery, Public Health Nursing
Instructor(s): Riitta Vilkkö, Lecturer

In Finland, approximately 30,000 children experience their parents' divorce each year. Divorce is most common when children are 2 to 4 years old. It is known to impact family dynamics and individual well-being, causing significant changes in daily life.

The purpose of this thesis is to research how parental separation, or divorce affects the children in the family and what kind of support the family needs during this kind of situations. Our aim is to provide up-to-date information for health care professionals, parents and others and offer practical advice and recommendations on how to maintain the child's well-being and minimize the negative effects of divorce.

This thesis was conducted as a descriptive literature review. The material comprises twelve research articles, three in Finnish and nine in English. The research articles were published between 2014 and 2024, and all the materials we have used in this thesis were collected from several reliable health-related databases. Databases we chose to use are: CINAHL, PubMed, Taylor & Francis Online and MEDIC. The material was analyzed using inductive content analysis.

The results of our thesis show that parental separation affects children's well-being on multiple levels, including psychological, emotional, and social dimensions. During parental separation, children often experience stress, uncertainty, and sadness. The intensity of these effects depends on various factors, such as the child's age, family dynamics, and the availability of support. The family's need for support was found to be particularly related to the post-separation period. Parents require support, especially in fostering and maintaining positive co-parenting. Children, on the other hand, need support specifically in strengthening their mental well-being, making it easier to process emotions from the separation.

The conclusions of the thesis stated that prolonged custody disputes and conflicts between parents weaken the child's well-being and can even lead to behavioral problems. After a divorce, parents need support in maintaining cooperation, which can reduce the need for child welfare and psychiatric services. The services provided by society were found to play a key role in supporting divorced families and strengthening co-parenting.

Keywords: divorce in a family, child and family well-being, needs for support, co-parenting.

The originality of this thesis has been checked using Turnitin Originality Check service.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Keskeisiä käsitteitä	2
2.1	Vanhempien ero ydinperheessä	2
2.2	Lapsen etu erotilanteessa	3
2.3	Huoltajuuden eri muodot	4
2.4	Yhteiskunnan tuki eroperheille	4
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	5
4	Opinnäytetyön menetelmä	6
4.1	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	6
4.2	Aineiston keruu	6
4.3	Aineiston kuvaus	8
4.4	Aineiston analyysi	9
5	Kirjallisuuskatsauksen tulokset	11
5.1	Vanhempien eron vaikutukset perheessä	11
5.2	Vuorovaikutus perheessä	12
5.3	Eron vaikutukset lapsen hyvinvointiin	12
5.3.1	Lapsen sopeutuminen vanhempien eroon	13
5.3.2	Lapsen käytösongelmat vanhempien erotessa	14
5.4	Erosta selviytyminen	15
5.4.1	Vanhemmuus eron jälkeen	15
5.4.2	Tuen tarve	16
6	Pohdinta	17
6.1	Tulokset	17
6.2	Eettisyys	18
6.3	Luotettavuus	19
6.4	Johtopäätökset	20
6.5	Tulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimusehdotukset	20
	Lähteet	22
	Liite 1. Tiedonhaun taulukko	1
	Liite 2. Artikkelitaulukko	1

Liite 3. Esimerkki, Aineiston analyysistä ja alaluokkien synnystä

1

Liite 4. Aineiston analyysin taulukko

5

1 Johdanto

Vuosittain noin 30 000 lasta suomessa kokee vanhempiensa eron. Eroaminen on yleisintä perheissä, joissa lapset ovat 2–4 vuoden ikäisiä. (Pruuki & Sinkkonen 2017: 8.) Ero koskettaa monia lapsiperheitä ja aiheuttaa usein merkittäviä muutoksia perheen dynamiikassa sekä yksilöiden hyvinvoinnissa (Korhonen 2021).

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan eron vaikutuksia perheessä, erityisesti lasten näkökulmasta. Ero ei ole ainoastaan vanhempien välinen muutos, vaan sillä voi olla vaikutuksia lapsen turvallisuuden tunteeseen, kehitykseen ja arjen sujuvuuteen. (Korhonen 2021.) Ero ei aiheuta lapselle mitään tiettyä ennustettavaa oireilua, vaan kuormittuneisuus voi ilmetä monin erin tavoin. Vaikutukset lapseen vaihtelevat yksilöllisesti, ja lapsen ikä, persoonallisuus sekä perheen dynamiikka voivat vaikuttaa siihen, miten lapsi kokee eron ja siihen liittyvät muutokset. (Korhonen 2021.) Yksi lapsi saattaa kokea eron helpottavana, kun taas toinen voi kokea sen erittäin traumaattisena. Eron vaikutuksiin vaikuttavat erityisesti perhe-elämän laatu ennen eroa ja vanhempien kyky toimia yhteistyössä eron jälkeen. (Sinkkonen & Korhonen 2015: 213–214.)

Eron jälkeinen vanhemmuus on monimuotoinen ilmiö, johon liittyy niin oikeudellisia, sosiaalisia kuin taloudellisia ulottuvuuksia. Vanhempien kyky säilyttää rakentava yhteistyö eron jälkeen on keskeistä lapsen sopeutumisen ja kehityksen näkökulmasta. (Pruuki & Sinkkonen 2017: 8, 70.) Vanhemmuus ei kuitenkaan pääty, vaikka vanhempien parisuhde loppuu, jolloin ihanteellisessa tilanteessa vanhemmat jatkavat lapsen kasvatusta lähes samalla tavalla kuin ennen, mutta toimivat kahdessa eri kodissa (Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry).

Opinnäytetyömme tarkoituksena on tutkia kuvailevan kirjallisuuskatsauksen menetelmin miten vanhempien ero vaikuttaa perheessä, jossa on alaikäisiä lapsia. Millaisia vaikutuksia sillä on lapsen hyvinvointiin ja vanhemman ja lapsen väliseen suhteeseen. Lisäksi tarkastellaan niitä tekijöitä, jotka edistävät lapsen hyvinvointia ja sopeutumista vanhempien eron jälkeen, sekä millaista tukea yhteiskunta tilanteessa tarjoaa. Työ on suunnattu alan ammattilaisten lisäksi tukena vanhemmille tarjoten konkreettisia neuvoja ja suosituksia siitä, miten ylläpitää lapsen hyvinvointia ja

minimoida eron negatiiviset vaikutukset. Aihe valittiin ajankohtaisuutensa ja yhteiskunnallisen merkityksensä vuoksi.

2 Keskeisiä käsitteitä

2.1 Vanhempien ero ydinperheessä

Ydinperhe on perinteisesti nähty perheen perustana, jossa molemmat vanhemmat osallistuvat lapsen kasvatukseen. (Castrén & Högbacka, 2014: 106). Vanhempien ero hajottaa tämän perinteisen rakenteen ja vaikuttaa perheen dynamiikkaan. Ero on kriisi, joka aiheuttaa ihmiselle monenlaisia tunteita niin vihasta raivoon kuin surusta toivottomuuteenkin. Syyt ja taustat erolle ovat erilaisia mutta eron aikana käytävät tunteet ovat usein samankaltaisia ihmisestä riippumatta. (Tietoa ja tukea lapsiperheen eroon 2020: 18–19.)

Prosessina eron läpikäyminen on kuitenkin yksilöllinen ja harvoin samanaikainen. Siinä missä toinen puolisoista on työstänyt eroa mielessään pitkään, voi toinen puoliso kokea tullessaan täysin yllätetyksi. Eron ns. eriaikaisuus voi tuoda tullessaan eteen monia haasteita, jolloin esimerkiksi, vanhempien keskinäiset erimielisyydet menevät lapsen asioista sopimisen edelle. (Tietoa ja tukea lapsiperheen eroon 2020: 19, Väliä 2020.)

Eron jälkeen lapsi voi joutua kohtaamaan monia ei-toivottuja muutoksia, kuten muuton, koulun tai päiväkodin vaihtumisen, kaverisuhteiden katkeamisen tai perheen taloudellisen tilanteen heikentymisen. Nämä muutokset voivat olla lapselle merkittäviä ja altistaa häntä yksinäisyydelle tai kiusaamiselle. (Sinkkonen & Korhonen 2015: 214.)

Perheiden hajoaminen parisuhteiden päättyessä herättää myös laajempaa huolta yhteiskunnassa, ja nykyään ollaan erityisen huolissaan erojen vaikutuksista lapsiin (Castrén & Forsberg & Ritala-Koskinen, 2019: 344). Tulisikin muistaa, että ero ei kosketa vaan parisuhdetta vaan se koskettaa myös perheen lapsia (Tietoa ja tukea lapsiperheen eroon 2020:19).

2.2 Lapsen etu erotilanteessa

Vanhemman kyky tukea ja kuunnella lasta, sekä säilyttää läheinen suhde hänen kanssaan voi suojata lasta eron vaikutuksilta. Vanhemman tehtävänä on auttaa lasta käsittelemään eron herättämiä kysymyksiä ja tunteita sekä selkeyttää, että lapsen tehtävä ei ole huolehtia aikuisten jaksamisesta. (Mielenterveystalo.)

Erosta tulee kertoa lapselle ikätasonsa mukaisesti. Pienelle lapselle riittää yleensä tieto siitä, että vaikka vanhemmat eivät asukkaan enää yhdessä niin pitävät he silti hänestä molemmat yhdessä huolta. Isompi lapsi taas ymmärtää jo enemmän ja erosta voi kertoa rehellisesti ja asiallisesti jotta lapsi ei rakentaisi selityksiä erolle omassa mielessään. (Tietoa ja tukea lapsiperheen eroon 2020: 23.)

Erityisen tärkeää on kuitenkin kertoa lapselle, että ero ei ole hänestä johtuvaa vaan ero on päätös, jonka vanhemmat ovat keskenään tehneet ja josta heillä on vastuu.

Lapselle on tuotava ilmi, että erosta riippumatta kumpikin vanhempi rakastaa lasta edelleen yhtä paljon eikä lapsi ole heidän elämästään häviämässä.

Lapsella on lupa rakastaa molempia vanhempiaan ja se on hyvä tuoda ääneen esille. (Tietoa ja tukea lapsiperheen eroon 2020: 23.)

Kun vanhemmat oppivat ymmärtämään lasten kokemusta paremmin on lapsen edun mukaisesti helpompi toimia. Sopeutuminen uuteen tilanteeseen vie aikaa ja lapsi tarvitsee vanhemmilta ymmärrystä ja kärsivällisyyttä. Lasta olisi hyvä kannustaa tuomaan tunteitaan esille ja auttamaan uuteen elämävaiheeseen sopeutumisessa. Ymmärretyksi tuleminen helpottaa lasta. (Vanhanen 2019: 80–81.)

Pienellä lapsella voi olla vaikeuksia ilmaista eron herättämiä tunteita sanoin, kun taas kouluikäinen lapsi ymmärtää eroa paremmin ja voi tuntea lojaaliutta molempia vanhempia kohtaan (Mannerheimin lastensuojeluliitto).

Lapsi ei voi etukäteen tietää miten vanhempien ero tulee hänen elämäänsä vaikuttamaan siksi se, miten lapselle puhutaan ja miten häntä eroon valmistellaan, on tärkeää (Tietoa ja tukea lapsiperheen eroon 2020: 22.) Vanhempien ero on lapselle iso elämänmuutos ja arvostamalla lapsen tarpeita, tunteita ja kokemuksia lapsi kokee, että hänet hyväksytään (Vanhanen 2019: 75).

Lapsen kannalta paras tilanne on, että vanhemmat pystyvät keskustelemaan ja tekemään lasta koskevat päätökset järkevästi ja ennakoitavasti. Tämä antaa lapselle

mahdollisuuden ylläpitää tasapainoista suhdetta molempiin vanhempiinsa ja olla vapaasti yhteydessä kumpaankin. (Sinkkonen & Korhonen 2015: 215.)

2.3 Huoltajuuden eri muodot

Lapsen huoltajuuden eri muodot Suomessa pohjautuvat lakiin, joka määrittelee huoltajien oikeudet ja velvollisuudet lapsen kasvatuksessa ja hyvinvoinnista huolehtimisessa (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeuksista 1983/361.)

Tavallisiin tapa järjestää lasten huoltajuus eron jälkeen on yhteishuoltajuus. Tällöin vanhemmat päättävät lasta koskevista tärkeistä asioista yhdessä kuten terveydenhoidosta, kasvatuksesta tai matkustamisesta. Molemmat vanhemmat ovat lapsen huoltajia, vaikka he eivät asuisi yhdessä. (Lastensuojelu.info). Yhteishuoltajuus ei tarkoita myöskään automaattisesti vuoroasumista, vaan lapsi voi pysyvästi asua toisen vanhemman luona ja tavata toista vanhempaa säännöllisesti (Lapsenhuoltolaki 361/1983 § 5).

Toinen vanhemmista voi hakea lapsen yksinhuoltajuutta, jos yhteishuoltajuus ei onnistu eron jälkeen. Yksinhuoltajuudessa vain toinen vanhemmista on virallinen huoltaja lapselle, ja tekee lapsen elämään koskevat päätökset. Yksinhuoltajuus on joissain tilanteissa ratkaisu lapsen eduksi. Yksinhuollosta voidaan sopia vanhempien keskinäisellä sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksessä. (Lapsenhuoltolaki 1983/361 § 7.)

Lain mukaan vanhemmat voivat sopia, että lapsi asuu kummankin vanhempansa luona vuorotellen, jota kutsutaan vuoroasumiseksi (Lapsenhuoltolaki 361/1983 § 7).

Vuoroasumiseksi katsotaan, kun lapsi asuu toisen vanhemman luona vähintään 40 prosenttia vuodesta. jolloin käytännössä lapsella on kaksi asuinpaikkaa, mutta hän voi olla kirjoilla vain toisessa näistä. Vuoroasuminen edellyttää vanhemmilta hyvää yhteistyötä ja käytännön järjestelyitä, kuten koulunkäynnin ja asumisen järjestämistä niin, että lapsen arki säilyy mahdollisimman tasaisena. (Tuovinen.)

2.4 Yhteiskunnan tuki eroperheille

Eroperheille on tarjolla suomessa erilaisia tukipalveluita.

Perheasioiden sovittelu on kunnan järjestämä lakisääteinen maksuton sosiaalipalvelu, joka on tarkoitettu eroa harkitseville, tai jo eroon päätyneille vanhemmille.

Perheasioiden sovittelijan työnkuvaan kuuluu lapsen aseman turvaaminen erossa sekä vanhempien auttaminen ongelmanratkaisuissa koskien perheen tilannetta. Palvelun tarkoituksena on varmistaa, että lapsella säilyy yhteys molempiin vanhempiinsa mahdollisen eron jälkeen. Palvelu on luottamuksellista ja vapaaehtoista. (Tietoa ja tukea lapsiperheen eroon 2020: 30, Perheasioiden sovittelu.)

Perheneuvola on maksutonta sosiaalihuoltolain mukaista apua ja tukea perheille, joissa on alaikäisiä lapsia. Perheneuvolasta voi hakea apua mm. erosta selviytymiseen, vanhemmuuteen, kasvatukseen ja lapsen hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Perheneuvolassa työskentelee pääosin sosiaalityöntekijöitä ja psykologeja. (Perheneuvola.)

Vanhemmilla on myös mahdollisuus joko yksin tai yhdessä saada neuvonta- ja keskusteluapua erilaisista eroryhmistä ja eroseminaareista (Ero lapsiperheessä). Lisäksi seurakunta tarjoaa tukea erotilanteissa huolimatta siitä, onko seurakunnan jäsen vai ei (Apua ja tukea).

Ero voi tuoda mukanaan myös taloudellisia haasteita.

Yhteiskunta tukee lapsille ja perheille tarkoitetulla etuusjärjestelmällä lapsien ja heidän huoltajiensa toimeentuloa. Kelasta voi hakea tukea mm. asumiseen, elatukseen ja toimeentuloon liittyen. (Perhe-etuudet.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla tutkia miten vanhempien ero vaikuttaa perhedynamiikkaan ja lapsen hyvinvointiin sekä millaista tukea perhe erotilanteessa tarvitsee.

Tavoitteena työlle on lisätä ajankohtaista tietoa aiheesta ja tarjota vanhemmille tärkeää tietoa siitä, miten heidän toimintansa ja yhteistyönsä eron jälkeen voi vaikuttaa heidän alaikäisiin lapsiinsa. Vanhemmat voivat saada konkreettisia neuvoja ja suosituksia siitä, miten ylläpitää lapsen hyvinvointia ja minimoida eron negatiiviset vaikutukset.

Opinnäytetyötä ohjaavat kysymykset ovat:

1. Miten lapset kokevat vanhempien erotilanteen?
2. Millaista tukea perhe tarvitsee erotilanteessa?

4 Opinnäytetyön menetelmä

4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevan kirjallisuuskatsauksen menetelmiä noudattaen.

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yksi kirjallisuuskatsauksen muoto, jossa aineisto muodostuu jo aiemmin julkaistujen tutkimustulosten perusteella. Menetelmä on aineistolähtöinen ja sen tarkoituksena on kuvata ilmiötä ymmärrettävästi. (Kangasniemi & Utriainen & Ahonen & Pietilä & Jääskeläinen & Liikanen 2013: 292–295.)

Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa käytettävät aineistot ovat laajoja ja niiden valintaa ei ohjaa ennalta määrätyt säännöt. (Salminen 2023:7). Menetelmää voi käyttää itsenäisenä tutkimuksena tai yhtenä tutkimuksen osana ja se jaetaan neljään eri vaiheeseen, joita ovat: tutkimuskysymysten noudattaminen, aineiston valinta, kuvailun rakentaminen ja tulosten tarkastelu. (Kangasniemi ym. 2013: 292–295.)

Kirjallisuuskatsaus toteutetaan systemaattista tiedonhakua hyödyntäen ja aineistoa kerätään kotimaisista ja kansainvälisistä tietokannoista. (Kylmä & Juvakka 2007:47)

4.2 Aineiston keruu

Opinnäytetyön aineisto on kerätty syksyllä 2024 hyödyntäen CINAHL, MEDIC, Taylor Francis Online ja PubMed tietokantoja. Aineistoa kerättiin myös manuaalisesti tutkimalla aikaisemmin julkaistujen tutkimusten lähdeluetteloita ja aiheesta aikaisemmin julkaistua kirjallisuutta. Hakusanat ja -lausekkeet suunniteltiin vastaamaan tutkimuskysymyksiä.

Kuviossa alla on esitelty hakusanat, joita lopullisessa tiedonhaussa käytettiin.

Tiedonhaussa hyödynnettiin Boolean AND operaattoria.

Hakusanat englanniksi

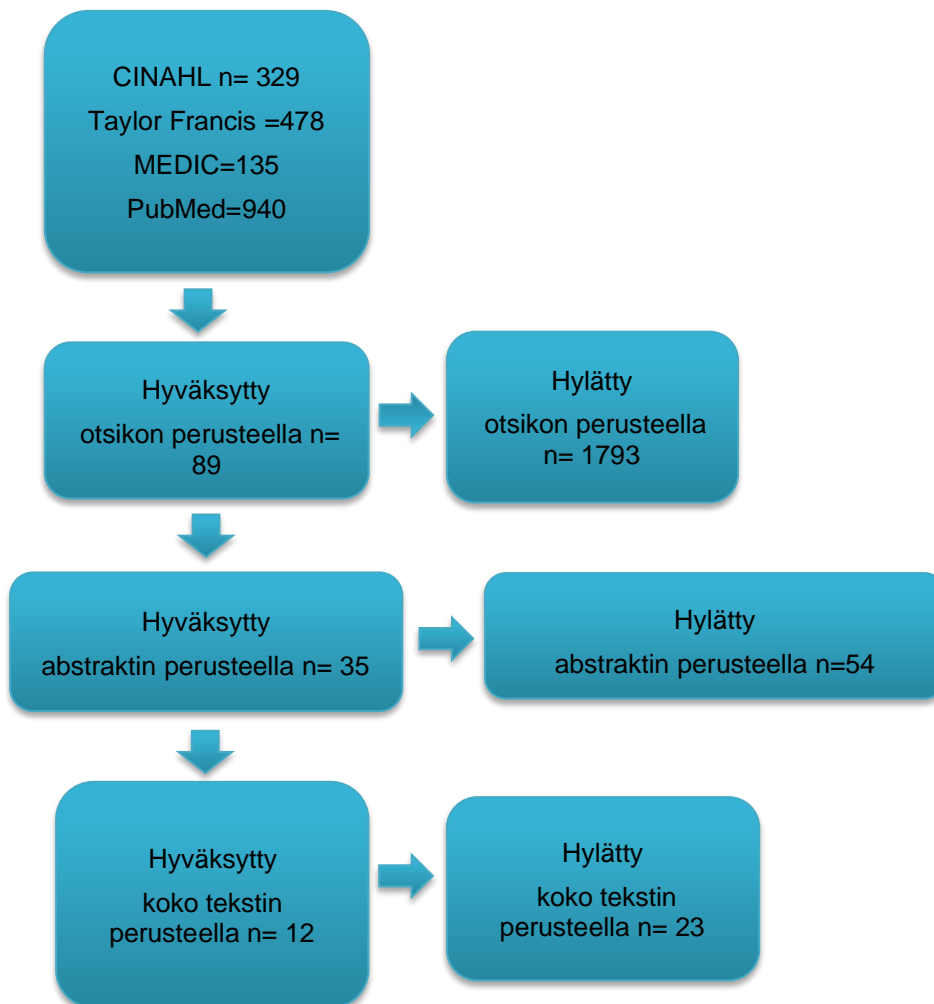
Divorce AND children, Coparenting AND family
divorce effects on children, divorce AND behavioral AND children.

Hakusanat suomeksi

Vanhempien ja lasten väliset suhteet, Vanhemmuus*

Kuvio 1. Tiedonhaun hakusanat

Alun perin tietokannoista tuli hakusanoillamme yhteensä 1882 osumaa, joista rajattiin otsikoiden perusteella artikkelit (n=89), joita päädyttiin tarkastelemaan lähemmin. Otsikoiden rajauksen jälkeen lopulliseen tarkasteluun valikoitui 35 artikkelia, joista itse työhön päätyi 12 artikkelia. Valitsemamme artikkelit käytiin läpi huolellisesti varmistaaksemme niiden sisällön soveltuvuuden työhömmme. Alla olevassa kuviossa on kuvattu tiedonhakuja tarkemmin.

Kuvio 2. Tiedonhaun kuvaus

Aineistohaun rajasimme koskemaan suomen- ja englanninkielisiä tutkimusjulkaisuja vuosilta 2014–2024. Lisäksi tärkeää oli, että julkaisu oli ilmainen ja saatavilla kokonaisuudessaan. Oleellista oli myös, että valittu tutkimus koski perheitä, joissa lapset ovat alaikäisiä ja että siinä saatiin riittävä vastaus tutkimuskysymykseen.

Alla olevassa taulukossa on työmme sisäänotto- ja poissulkukriteerit.

Taulukko 1. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Suomen tai Englanninkielinen tutkimusartikkeli	Muut kielet
Julkaistu vuosina 2014–2024	Julkaistu ennen vuotta 2014
Vastaa tutkimuskysymykseen	Ei vastaa tutkimuskysymykseen
Aineisto on saatavilla ilmaiseksi	Aineisto on maksumuurin takana
Koskee perheitä, jossa on alaikäisiä lapsia	Koskee perheitä, joissa lapset on täysikäisiä
Julkaisu on vertaisarvioitu	Julkaisua ei ole vertaisarvioitu

4.3 Aineiston kuvaus

Opinnäytetyömme aineisto koostui yhteensä kahdestatoista (n=12) eri tutkimusartikkelista. Valitsemamme artikkelit olivat suomen ja englanninkielisiä. Tutkimusartikkelien julkaisumaina olivat Yhdysvallat (n=3), Espanja (n=1), Alankomaat (n=2), Iran (n=1), Suomi(n=3), Kroatia (n=1) ja Belgia(n=1).

Ennen sisällönanalyysia artikkeleihin perehdyttiin laajasti ja niistä luotiin koosteeksi erillinen artikkelitaulukko (Liite 2)

4.4 Aineiston analyysi

Opinnäytetyössämme käytetyt tutkimukset analysoitiin induktiivista sisällönanalyysiä käyttäen. Induktiivinen sisällönanalyysi on aineistolähtöinen laadullisen tutkimuksen menetelmä, jota hyödynnetään erityisesti silloin, kun tutkittavasta aiheesta ei ole aiempaa tietoa tai tieto on hajanaista. (Elo & Kajula & Tohmola & Kääriäinen 2022: 218.) Induktiivinen sisällönanalyysi etenee kolmivaiheisessa prosessissa, joka sisältää aineiston reduktion eli pelkistämisen, aineiston klusteroinnin eli ryhmittelyn sekä abstrahointivaiheen, jossa luodaan teoreettisia käsitteitä. Sisällönanalyysissä on tärkeää määrittää analyysiyksikkö ennen analyysin aloittamista. Analyysiyksikkö voi olla esimerkiksi lause, yksittäinen sana, ajatuskokonaisuus tai lausuma, jotka luokitellaan niiden teoreettisen merkityksen perusteella. Pelkistetyt ilmaukset ryhmitellään, jolloin muodostuu alakategorioita. Näitä alakategorioita yhdistämällä luodaan yläkategorioita, jotka kuvaavat laajempia teemoja. Yläkategoriat voidaan edelleen ryhmittää pääkategorioiksi. Analyysin suuntaa ja luokittelua ohjaavat tutkimuskysymykset (Tuomi & Sarajärvi 2018: Luku 4.)

Kävimme työmme tutkimusartikkelit läpi ja etsimme tutkimuskysymyksiin alkuperäisilmaisut. Suurin osa alkuperäisilmaisuista oli kirjoitettu englanniksi, joten ne käännettiin suomeksi ja pelkistettiin.

Alla olevassa taulukossa on esimerkki luokkien muodostumisesta.

Taulukko 2. Esimerkki aineiston analyysistä ja alaluokkien synnystä

Alkuperäinen ilmaisu	Käännös	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka
"Moreover, all children (including children of divorce) benefit when their parents engage in authoritative parenting: a parenting style that combines emotional support and responsiveness to children's needs with firmness, high expectations and	"Lisäksi kaikki lapset (erolapset mukaan lukien) hyötyvät auktoritatiivisesta kasvatuksesta. Kasvatustyyli, jossa yhdistyy emotionaalinen tuki ja herkkyys lapsen tarpeisiin yhdistettynä jämäkkyteen, korkeisiin odotuksiin ja jatkuvaan ohjaamiseen."	Kaikki lapset mukaan lukien erolapset hyötyvät auktoritatiivisesta kasvatuksesta, jossa yhdistyy emotionaalinen tuki ja herkkyys lasten tarpeisiin.	Erolapset hyötyvät auktoritatiivisesta kasvatuksesta Emotionaalinen tuki ja herkkyys lasten tarpeille on tärkeää

ongoing supervision." (2:16)			
---------------------------------	--	--	--

Tämän jälkeen ilmaisuista luotiin alaluokat, jonka jälkeen samankaltaiset alaluokat yhdistettiin yläluokiksi ja lopulta pääluokiksi. Pääluokkia muodostui lopulta neljä (n=4) kappaletta.

Alla olevassa taulukossa on esiteltyä esimerkkinä sisällönanalyysin tuloksia

Taulukko 3. Esimerkki, induktiivisen sisällönanalyysin tuloksista

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Pitkät erokonfliktit vaikuttavat negatiivisesti niin lapseen kuin vanhempiinkin.	Vanhempien yhteistyön vaikutus eroon sopeutumisessa	Eron vaikutukset perheessä
Entiset kumppanit pysyvät yhteydessä toisiinsa lasten vanhemmuuden kautta. Uusperheiden ja erilaisten huoltajusratkaisujen vaikutus perheessä.	Perhesuhteiden ylläpitäminen	Vuorovaikutus
Parempi itsetunto voi toimia suojaavana tekijänä stressaavissa elämäntilanteissa. Lapsikohtaisten resurssien tunnistamisen tärkeys.	Itsetunnon merkitys	Lapsen hyvinvointi
Laajan tukiverkoston merkitys tärkeää lapsen eroon sopeutumisessa. Ammattilaisen tarjoama tuki mukautetaan lapsen tarpeiden mukaan.	Sosiaalisen tuen tärkeys	Erosta selviytyminen

5 Kirjallisuuskatsauksen tulokset

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena ja tavoitteena oli tutkia mitä perheessä tapahtuu eron aikana, miten lapset tilanteen kokevat ja millaista tukea perheessä tarvitaan.

Induktiivisen sisällön analyysin pohjalta pääluokat muodostuivat seuraavasti: Eron vaikutukset perheessä, vuorovaikutus, lapsen hyvinvointi ja erosta selviytyminen.

Tutkimuksen tuloksia käsiteltiin tutkimuskysymyksittäin, jotka olivat seuraavat:

1. Miten lapset kokevat vanhempien erotilanteen?

2. Millaista tukea perhe tarvitsee erotilanteessa?

Työssä käytettyihin tutkimuksiin viitataan opinnäytetyön artikkelitaulukon (Liite 2) mukaisesti numeroin.

5.1 Vanhempien eron vaikutukset perheessä

Tutkimusten mukaan ero vaikuttaa sekä lapsiin, että vanhempiin ja molemmat ryhmät tarvitsevat tukea sopeutuakseen uuteen elämäntilanteeseen. Tuen tarve ulottuu eron jälkeiseen aikaan ja vaihtelee perheen yksilöllisen tilanteen mukaan. (7: 353.)

Perheiden välinen dynamiikka, lasten temperamentti ja ikä eron aikana, perheen sosioekonominen asema ja käyttäytymismallit tai akateemiset huolenaiheet, joiden tiedettiin olevan perheessä läsnä jo ennen vanhempien eroa vaikuttavat siihen, miten niin lapset kuin vanhemmatkin eron kokevat. (1:379–380.)

Tutkimuksessa korostettiin eron olevan usein kriisi perheenjäsenille, mutta suurin osa selviää siitä hyvin omien tukiverkostojen tai ulkopuolisen tuen avulla. Osa eroista kuitenkin kärjistyy konflikteihin, jolloin lapsen asioista sopiminen vaikeutuu. Pitkittyneillä erokonflikteilla on negatiivisia vaikutuksia lapsiin ja heidän perheisiinsä, ja tutkimukset osoittavatkin, että pitkittyneet huoltajuusriidat kuormittavat lapsia ja vanhempia psyykkisesti sekä aiheuttavat myös taloudellisia kustannuksia. (10:424.)

5.2 Vuorovaikutus perheessä

Perheenjäsenten välinen vuorovaikutus on keskeistä perhesuhteiden ylläpitämisessä, erityisesti eron jälkeen. Perheen välinen vuorovaikutus vaikuttaa suoraan vanhemmuuteen, joten on tärkeää huomioida, miten vanhemmat osallistuvat lapsen elämään. Vuorovaikutuksen merkitys korostuu etenkin uusperheissä ja erilaisissa huoltajuusratkaisuissa. Näkökulma on olennainen käytännön työssä perheneuvojien ja sosiaalityöntekijöiden parissa, jotka tarvitsevat laajaa ymmärrystä perhesuhteista ja niiden dynamiikasta. (9:553.)

Eron jälkeen vanhempien on välttämätöntä pystyä tekemään yhteistyötä huoltajuus- ja tapaamisasioissa. Tutkimukset osoittivatkin, että vanhemmat tarvitsevat tukea yhteisvanhemmuuden käytännöissä, erityisesti riitojen hallinnassa ja tapaamisjärjestelyissä. Eron jälkeinen vanhemmuus voidaanakin rakentaa sujuvammaksi esimerkiksi perheneuvonnan ja eroryhmien avulla, jotka auttavat vanhempia kommunikoimaan rakentavammin. (12: 20–21.)

Tutkimus tulokset myös osoittivat, että jos vanhemmat kokevat pitkään negatiivisia tunteita eron takia voi heidän mielialansa ”levitä” heidän lapsiinsa. Vanhempien välinen positiivinen yhteistyövanhemmuus eron jälkeisinä vuosina vaikuttaa siis myös heidän lapsensa tilanteeseen sopeutumiseen positiivisesti (2:16.)

Vanhempien välinen yhteistyö on siis ratkaisevassa asemassa perheen sopeutumisessa erotilanteeseen.

5.3 Eron vaikutukset lapsen hyvinvointiin

Tutkimusten mukaan vanhempien eron on todettu heikentävän lapsen toimimista kaikilla osa-alueilla elämässä mukaan lukien perhesuhteet, koulutus, emotionaalinen hyvinvointi ja jopa tulevaisuuden työllistyminen. (1:380.)

Vaikka eurooppalaiset tutkimukset lapsista ja avioeroista ovatkin harvinaisempia, on ne silti yleisesti ottaen samassa linjassa kuin Yhdysvalloissa tai muissa englanninkielisissä maissa tehtyjen tutkimusten kanssa. (2:15.)

Muissa eurooppalaisissa tutkimuksissa on viitattu yleisesti siihen kuinka vanhempien eron mukana tuomat seuraukset jatkuvat aikuisuuteen asti. Esimerkiksi, eräässä tutkimuksessa tutkittiin kuinka vanhempien ero vaikuttaa lapsen omaan avioliittoon tulevaisuudessa. Tutkimuksessa havaittiin, että monet liitot päätyvät eroon monissa eri maissa ja että heikoin sukupolven välinen vaikutus oli Itävallassa ja suomessa eli maissa, joissa myös avioero on yleisempää. (2:13.)

5.3.1 Lapsen sopeutuminen vanhempien eroon

Tulokset osoittivat, että lapset tarvitsevat merkittävää psykologista ja emotionaalista tukea erotilanteessa (9:544). Vanhempien eron on havaittu vaikuttavan lapsen terveyden tilaan negatiivisesti ja lisäksi lisäävän lapsen riskiä sairastua esimerkiksi, masennukseen. (2:13)

Tutkimuksen (3:469). mukaan riskit näihin kasvaa, jos vanhempien välillä on voimakkaita konflikteja. Monet lapset kokevatkin eron haastavana ja ahdistavana kokemuksena, joka herättää heissä ristiriitaisia tunteita, kuten epävarmuutta, surua ja syyllisyyttä. Vanhempien keskinäiset riidat ja huoltajuuskiistat heikentävät lasten hyvinvointia, kun taas vanhempien yhteistyö edistää lasten sopeutumista. (7:354–357.)

Onkin tärkeää tunnistaa lapsikohtaiset resurssit, jotka voivat vaikuttaa lapsen riskiin ja selviytymiskykyyn vanhempien eron jälkeen. On tutkittu, että lapset, joilla on parempi itsetunto pystyvät sopeutumaan stressaaviin elämäkokemuksiin helpommin kuin lapset, joilla on suhteellisesti heikompi itsetunto. Parempi itsetunto voi toimia siis suojaavana tekijänä, joka lieventää eron traumaattisia vaikutuksia ja edistää sopeutumista. (3:470).

Laajemman tukiverkoston, kuten isovanhempien, opettajien ja ystävien, merkitys on tärkeä lapsen sopeutumisessa eroon. Tytöt saavat usein enemmän tukea koulussa, sillä heidän sisäänpäin suuntautunut käyttäytymisensä nähdään helpommin hyväksyttävänä kuin poikien ulospäin suuntautuvat reaktiot. Tästä syystä ammattilaisten antama tuki tulisi mukauttaa lapsen tarpeiden mukaan, jotta jokainen lapsi saisi tarvittavan tuen erotilanteessa. (8:358.)

Tutkimuksen (4:114.) mukaan perhesosiologian ja väestötieteen emeritusprofessori Paul Amato (2014.) on viitannut, että yleinen tutkimus avieroista kuitenkin osoittaa, että

riskitekijöistä huolimatta kaikki lapset, joiden vanhemmat eroavat eivät kärsi eron aiheuttamista negatiivisista seurauksista ei edes korkean konfliktin perheissä. (4:114).

5.3.2 Lapsen käytösongelmat vanhempien erotessa

Tutkimuksista selvisi että, vanhempien ero voi lisätä lapsen käytösongelmia. On todennäköistä, että vaikea käyttäytyminen on varsinkin esikouluikäisten lasten ensisijainen reaktio stressitekijöihin kuten vanhempien eroon. Välittömät ja voimakkaat ulospäinsuuntautuvat käyttäytymisvaikeudet voivat kuitenkin lieventyä ajan myötä ja muuttaa muotoaan enemmän sisäänpäin suuntautuneiksi ongelmiksi. (5:842).

Ahdistusta/masennusta on mitattu eniten 6-vuotiaasta lapsesta ylöspäin ja aggressiivisuutta eniten alle 5-vuotiailla lapsilla. Näiden kahden ikäryhmän jakaumissa ei kuitenkaan ole merkittäviä eroja. (4:120.)

Yleisesti tytöt kokevat enemmän käyttäytymiseen ja tunteisiin liittyviä ongelmia kuin pojat, lisäksi tytöillä on taipumus kehittää näitä ongelmia poikia nopeammin. Tämä korostuu yleensä nuoruusiässä. (6:229.) Kuitenkaan vanhempien ero ei ole lapsille koskaan yhteneväinen kokemus, vaan lasten reaktiot vaihtelevat suuresti olosuhteiden mukaan. (2:17).

Tutkimuksessa myös selvisi, että sallivat ja autoritaariset vanhemmat voivat johtaa lapsen kehittämään itselleen ns. Ahdistunut-Ambivalentti kiintymyssuhteen, jolle on ominaista takertuvuus ja hylkäämisen pelko mikä lisää lapsen käytösongelmia. (6:229). Tutkimus korostaakin kiintymyssuhteiden merkitystä ja myönteisen vanhempi-/lapsi suhteen ylläpitämistä ja auktoritatiivisen kasvatustyylin merkitystä eron aiheuttamien käyttäytymisvaikeuksien lieventämisessä. (6: 228.)

Tutkimuksessa haastateltujen työntekijöiden mukaan kasvatuseriaatteisiin liittyvät ongelmat eivät johdu pelkästään vanhempien eriävistä näkemyksistä kasvatuksesta, vaan siitä, että vanhemmilla on vaikeuksia käydä avointa keskustelua ja sopia yhteisistä kasvatuslinjoista. (11:160.) Kaikki lapset mukaan lukien erolapset hyötyvät auktoritatiivisesta kasvatuksesta, jossa yhdistyy emotionaalinen tuki ja herkkyys lasten tarpeisiin. (2:16.)

5.4 Erosta selviytyminen

Neuvottelutaidot ja joustavuus ovat keskeisiä yhteistyön onnistumisessa, ja niitä pidetään tärkeänä arjen sujuvuuden perustana. Kansainväliset tutkimukset osoittavat myös, että pitkään jatkuvat ristiriidat voivat vahingoittaa sekä lasta että lapsen ja vanhemman välistä suhdetta. (12:18.)

5.4.1 Vanhemmuus eron jälkeen

Yhteisvanhemmuudesta keskusteleminen on erityisen tärkeää silloin, kun perhe kohtaa ongelmia tai haasteita. Jos vanhemmat ajautuvat riitoihin lapsen huolenpidosta, kasvatuseriaatteista tai vastuunjaosta, he hakevat usein tukea palveluista näiden ristiriitojen ratkaisemiseksi. (11:159.)

Vanhempia voidaan ohjata yhteisvanhemmuuteen esimerkiksi tunnistamalla heidän vanhemmuus- ja vuorovaikutustaitonsa ja tukemalla heitä myönteisessä vanhemmuudessa sekä suhteessaan toisiinsa. Ammattilaisten kyky tarkastella vanhempien erilaisia näkökulmia ja rooleja eri erovaiheissa auttaa ymmärtämään perheiden monimutkaisia elämäntilanteita ja vaihtelevaa yhteisvanhemmuuden käytäntöä. Tämä puolestaan auttaa löytämään parhaat keinot perheiden tukemiseen. (12:21.) Hyvin toimivassa yhteisvanhemmuudessa vanhemmat toimivat yhteistyössä lapsen kasvatuksessa, huolehtivat lapsen asioista yhdessä ja varmistavat lapsen kehitystä tukevat rutiinit ja rytmin arjessa. (11:160)

Perhekeskuksen tehtäviin kuuluu vanhemmuuden ja parisuhteen tukeminen. Tutkimuksen perusteella olisi kuitenkin myös tärkeää, että perhekeskus ohjaisi vanhempia yhteisvanhemmuuden kehittämisessä, joka tarkoittaa vanhempien välisen työnjaon, kasvatustuun, keskusteluyhteyden, luottamuksen ja molempien osapuolten osallistumisen vahvistamista. Lisäksi perhekeskuksen roolina on auttaa perheitä pääsemään sovinnolliseen eroon ja varmistaa vanhemmuuden jatkuminen eron jälkeen. Moniammatillisen tiimin avulla voidaan tukea perheitä löytämään ratkaisuja monimutkaisissa erotilanteissa, erityisesti sopimalla lapsen yhteisestä huolenpidosta. (11:163.)

Kun eronneiden puolisoitten suhteen kehittyminen myönteiseen suuntaan tuntuu epätoivoiselta ja neuvottelutilanne muuttuu vaikeaksi, rinnakkaisvanhemmuus voi olla

yksi vaihtoehto. Rinnakkaisvanhemmuudessa vanhempien välinen yhteydenpito minimoi ja keskittyy enemmän vanhemman ja lapsen välisen suhteen tukemiseen. (12:20.)

Erokoulutuksissa olisi tärkeää tuoda esiin rinnakkaisvanhemmuuden mahdollisuus erityisesti vaikeissa ja konfliktitilanteissa, vaikka yhteisvanhemmuutta tuettaisiinkin. Tällöin huomio on lapsen ja vanhemman välisessä suhteessa ja sen ylläpitämisessä, eikä vain vanhempien välisessä suhteessa. Tämä lähestymistapa tukee myös "lapsen paras" -periaatetta, joka on nykyisin tärkeä osa vanhemmuuden eettisiä näkökulmia. (12:20–21.)

5.4.2 Tuen tarve

Tutkimuksissa ilmenee miten monille vanhemmille ero tarkoittaa myös merkittäviä muutoksia taloudellisessa tilanteessa. Avioeron jälkeen taloudellinen tilanne, erityisesti yksinhuoltajaäideillä, usein heikkenee merkittävästi. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa vanhemman täytyy tehdä enemmän töitä elättääkseen perheensä, mikä vähentää yhteistä aikaa lasten kanssa. (8:358.) Elatusmaksujen järjestelyt ja muut käytännön asiat, kuten huoltajuus- ja tapaamisoikeudet, voivat vaatia oikeudellista apua. Sosiaalipalvelut ja taloudellinen neuvonta voivat myös auttaa vanhempia sopeutumaan uuteen elämäntilanteeseen ja turvata lapsen asemaa erossa. (10: 424.)

Erokriisin keskellä olevat vanhemmat voivat tarvita sekä ammattilaisten ohjaamia tukiryhmiä että vertaistukea muilta vanhemmilta. Eronneille vanhemmille suunnatut tukiryhmät voivat edistää myönteistä asennetta toista vanhempaa kohtaan. Ne myös tukevat sekä vanhemman että lapsen henkistä sopeutumista eron jälkeiseen elämään ja parantavat lapsen suhdetta kumpaankin vanhempaan. (12:21.) Lapsille ja nuorille suunnatun tuen vahvistaminen on tärkeä osa-alue, jonka avulla eron kokeneille lapsille voidaan tarjota helposti saavutettavaa keskusteluapua, esimerkiksi koulukuraattorin kautta. (10:425.)

Jos vanhempien jaksamisesta herää huoli, kasvatus- ja perheneuvolat tarjoavat tukea turvallisen kiintymyssuhteen luomiseksi sekä vanhempien yhteistyön ja tasapuolisen osallistumisen edistämiseksi perhe-elämässä ja lapsen kasvatuksessa. Kasvatus- ja perheneuvonnan tavoitteena on tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään ja yhteisvanhemmuudessaan. (11:159–160.)

Perhekeskuksen moniammatillisena varhaisen tuen toimintana yhteisvanhemmuuden vahvistaminen voi auttaa vähentämään tarvetta korjaaville lapsiperhepalveluille, kuten lastensuojelulle ja lastenpsykiatrisille palveluille. (11:164.)

6 Pohdinta

6.1 Tulokset

Opinnäytetyön tuloksista ilmeni että, vanhempien ero aiheuttaa lapselle aina jonkinlaisen kriisin. Lapsen temperamentti ja ikä vaikuttaa suoraan siihen, miten lapsi eron kokee. Samasta tuloksesta on raportoitu aiemmin myös Ensi- ja turvakotiliiton vanhemman oppaassa. (Tietoa ja tukea lapsiperheen eroon 2020:18–19.)

Tuloksissa havaittiin myös huoltajuusriitojen kuormittavan niin lapsia kuin heidän vanhempiaankin ja varsinkin lapsilla on havaittu korkean konfliktin eroissa lisääntynyttä riskiä sairastua masennukseen.

Lapset myös kokevat eron yleisesti ahdistavana ja vanhempien väliset huoltajuuskiistat heikentävät lapsen eroon sopeutumista ja heikentävät samalla lapsen yleistä hyvinvointia. Vanhempien välinen positiivinen vuorovaikutus pienentää kuormittumisen riskiä ja lapsi tarvitseekin emotionaalista tukea ja aikuiselta herkkyyttä kuunnella lapsen tarpeita. Samanlaisia tuloksia on raportoitu aiemmin Sinkkosen ja Korhosen (2015) sekä Vanhasen (2019) tutkimuksissa.

Tuloksissa korostettiin yhteisvanhemmuuden tukemisen merkitystä erityisesti eron jälkeisissä tilanteissa ja perheiden kohtaamissa haasteissa.

Ensi- ja turvakotiliiton vanhemman oppaassa neuvotaan, että perheasioiden sovittelu on kunnallinen ja maksuton palvelu, joka tukee vanhempia eron jälkeen varmistuen lapsen yhteyden molempiin vanhempiin (Tietoa ja tukea lapsiperheen eroon 2020: 31). Tämä näkyy myös esiin tulleiden tulosten kanssa ja perheasioiden sovittelun rooli onkin korostunut vanhempien yhteistyön tukemisessa ja lasten hyvinvoinnin varmistamisessa. Tuloksissa korostuu myös perheneuvoloiden rooli vanhemmuuden tukemisessa ja lapsen kasvatukseen liittyvissä haasteissa.

Tuloksista käy lisäksi ilmi, että eron keskellä olevat vanhemmat voivat tarvita ammattilaisten ohjaamia tukiryhmiä sekä vertaistukea muilta vanhemmilta. Eronneille vanhemmille suunnatut tukiryhmät voivat edistää myönteistä asennetta toista vanhempaa kohtaan ja parantaa lapsen suhdetta kumpaankin vanhempaan.

Sosiaali- ja terveysministeriön aineisto Suomessa lapsiperheille tarjottavista etuuksista, kuten lapsilisistä, vanhempainpäivärahoista ja asumistuista, tukee myös opinnäytetyömme tuloksia (Perhe-etuudet). Tulosten mukaan erityisesti yksinhuoltajavanhemmat kohtaavat usein taloudellisia haasteita erotilanteissa.

6.2 Eettisyys

Eettiset seikat ovat tärkeitä opinnäytetyötä tehdessä. Epäonnistuminen eettisissä kysymyksissä saattaa viedä pohjan koko tutkimukselta. (Kylmä & Juvakka 2007: 137.) Tieteellisen tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus riippuvat siitä, että se toteutetaan hyvän tieteellisen käytännön (HTK) periaatteiden mukaisesti. Tämä opinnäytetyö on toteutettu perusperiaatteita noudattaen, joita ovat rehellisyys, luotettavuus, vastuunkanto ja arvostus. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023: 11).

Opinnäytetyön aiheen ja tutkimuskysymysten asettelussa on mietitty eettisten tekijöiden mukaan merkitys yhteiskunnan kannalta. Aiheen valinnassa on myös huomioitu tutkimuksen käytännön sovellettavuus ja sen mahdollinen hyöty alan ammattilaisille ja perheille, tarjoamalla heille neuvoja ja suosituksia (Kylmä & Juvakka 2007: 144).

Tutkimusprosessin kaikki vaiheet on toteutettu tieteellisten ja eettisten periaatteiden mukaisesti. Hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti on varmistettu tutkimuksen läpinäkyvyys ja huolehdittu tiedon alkuperän asianmukaisesta ilmoittamisesta. Aineiston keruussa ja analyysissä on toimittu järjestelmällisesti ja tarkasti, jotta tutkimustulokset ovat todenmukaisia ja eettisesti hyväksyttäviä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023:12.)

Lähteet on dokumentoitu tarkasti, ja tutkijoiden työtä on kunnioitettu viittaamalla heidän tutkimuksiinsa asianmukaisesti, ja vääristämättä alkuperäisten tutkijoiden tarkoituksia. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2017: 225). Kirjoitusprosessissa on hyödynnetty

Metropolian kirjallisia ohjeita, sekä koulun puolesta järjestettyjä työpajoja. Prosessin etenemistä tuki ja ohjasi myös tapaamiset ohjaavan opettajan kanssa.

6.3 Luotettavuus

Opinnäytetyömme toteutettiin laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteerien mukaisesti. Tutkimuksen luotettavuus on keskeinen tekijä, joka määrittää, kuinka hyvin tutkimuksen tulokset ovat paikkansapitäviä, toistettavissa ja sovellettavissa muihin vastaaviin tilanteisiin. Luotettavuutta voidaan arvioida käyttämällä seuraavia kriteereitä: siirrettävyys, uskottavuus, vahvistettavuus ja reflektiivisyys. (Kylmä & Juvakka 2007:127.)

Tutkimuksen uskottavuudella tarkoitetaan tutkimuksen, sekä sen tulosten luotettavuutta ja todenperäisyyttä. (Kylmä & Juvakka 2007: 128.)

Uskottavuus varmistettiin keräämällä työmme tutkimusaineistoa useista luotettavista tietokannoista ja tiedonhaku suoritettiin ennalta määritetyillä hakusanoilla ja kriteereillä sekä rajaamalla aiheeseen sopivat aineistot.

Vahvistettavuudella tarkoitetaan sitä, että työn tutkimusprosessin kulkua voidaan seurata pääpiirteittäin. Aineiston avulla voidaan kuvata, miten tuloksiin on päädytty. (Kylmä & Juvakka 2007:129.) Vahvistettavuus on saavutettu dokumentoimalla tutkimuksen vaiheet tarkasti ja johdonmukaisesti. Olemme kuvanneet ainehaun etenemisen ja tehneet induktiivisen sisällönanalyysin sekä merkinneet lähteet asianmukaisesti tekstiin ja lähdeluetteloon.

Refleksiivisyydellä tarkoitetaan sitä, että tutkimuksen tekijän on oltava perillä omista lähtökohdistaan tehdessään tutkimusta. (Kylmä & Juvakka 2007: 129). Reflektiivisyys näkyy työssämme siten että, olemme tarkastelleet omia ennako-oletuksiamme tutkimuksen alkuvaiheessa ja kiinnittäneet erityistä huomiota siihen, että tutkimuksemme perustuu kriittiseen arviointiin ja luotettavaan aineistoon eikä meidän henkilökohtaisiin mielipiteisiimme.

Siirrettävyydellä tarkoitetaan sitä, että tutkimusten tulokset ovat siirrettävissä vastaavanlaisiin tilanteisiin. (Kylmä & Juvakka 2007:129). Olemme huolellisella taustatyöllä varmistaneet, että siirrettävyys toteutuu ja uskomme että opinnäytetyömme tuloksia voidaan hyödyntää tulevaisuudessa esimerkiksi, terveydenhuollon

ammattilaisten ja vanhempien tukemisen lisäksi muissa vastaavanlaisissa tutkimuksissa.

Lisäksi opinnäytetyömme on tarkistettu Turnitin- plagioinnintunnistusohjelmalla mikä osaltaan lisää tutkimuksen luotettavuutta.

6.4 Johtopäätökset

Opinnäytetyömme tulosten pohjalta päädyimme seuraaviin johtopäätöksiin:

1. Pitkittyneet huoltajuusriidat ja konfliktit vanhempien välillä erotilanteessa heikentävät lapsen hyvinvointia ja edesauttavat lapsen käyttäytymisongelmien kehittymistä.
2. Vanhemmat tarvitset eron jälkeen tukea varsinkin yhteistyön säilyttämisessä toisen vanhemman kanssa. Yhteistyövanhemmuuden tukeminen voi vähentää muun muassa lastensuojelun ja lasten psykiatristen palveluiden tarvetta.
3. Yhteiskunnan tarjoamilla palveluilla on keskeinen rooli eroperheiden tukemisessa ja yhteisvanhemmuuden vahvistamisessa.

6.5 Tulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimusehdotukset

Opinnäytetyömme tulokset tarjoavat tietoa eroperheiden ja lasten hyvinvointiin liittyvistä tekijöistä. Näitä tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi, eroperheiden tukipalveluiden kehittämisessä tarjoamalla vanhemmille positiivisen yhteistyövanhemmuuden ylläpitämiseen tarvittavia työkaluja sekä kehittämällä ennaltaehkäiseviä lapsen hyvinvointiin liittyviä tukipalveluita.

Jatkotutkimuksissa voisi tarkastella tarkemmin, miten erilaiset tukimuodot, kuten perheneuvolapalvelut ja vertaistukiryhmät, vaikuttavat vanhempien ja lasten hyvinvointiin pitkällä aikavälillä.

Tutkimuksissa myös havaittiin eroja tyttöjen ja poikien käyttäytymisessä sekä emotionaalisissa reaktioissa vanhempien eroon. Sukupuolen merkityksen tarkempi tutkiminen lapsen selviytymisessä erosta voisi olla hyödyllistä, jolloin erojen ymmärtäminen voisi auttaa mukauttamaan tukipalvelut paremmin lapsen yksilöllisiin tarpeisiin.

Lisäksi voisi olla myös hyödyllistä tutkia, millaisia erilaisten tukipalvelujen ja taloudellisten etuuksien vaikutuksia on erityisesti yksinhuoltajavanhempien taloudelliseen selviytymiseen ja perheiden elämänlaatuun erotilanteessa.

Lähteet

Amato, Paul R. 2014. The consequences of divorce for adults and children: an update. *Drustvena istrazivanja* 23(1). Pennsylvania State University, University Park, PA, USA. Päivitetty 2014 12–17. <<https://hrcak.srce.hr/file/180281>>. Viitattu 17.9.2024.

Anderson, Jane 2014. The impact of family structure on the health of children: effects of divorce. *The Linacre Quarterly* vol 81(4). University of California, San Francisco, CA, USA. 380. <<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4240051/pdf/lnq-81-378.pdf>>. Viitattu 17.9.2024.

Apua ja tukea. Suomen evankelis-luterilainen kirkko. <<https://evl.fi/apua-ja-tukea/>>. Viitattu 18.9.2024.

Bastais, Kim & Mortelmans, Dimitri 2017. Parenting and Family Structure After Divorce: Are They Related? *Journal of divorce & remarriage* 58(7). 542–528. <<https://doi.org/10.1080/10502556.2017.1345200>>. Viitattu 17.9.2024.

Böök, Marja Leena & Terävä, Johanna 2022. Yhteisvanhemmuus – "sehän olisi aivan mahtavaa, jos se toimisi!" Eronneiden isien ja äitien puhetta yhteistyöstä ja vanhemmuudesta. *Kasvun tuki -aikakauslehti* 2(1). 15–21. <<https://doi.org/10.61259/kt.128818>>. Viitattu 3.10.2024.

Castrén, Anna-Maija & Forsberg, Hannele & Ritala-Koskinen, Aino 2019: Harvinaisesta ja kielletystä tavanomaiseksi ja hyväksytyksi: muuttava kulttuurinen ymmärrys avioerosta suomalaisessa yhteiskunnassa. *Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti, Janus* 27(4), 344. <<https://journal.fi/janus/article/view/87977>>. Viitattu 17.9.2024.

Castrén, Anna-Maija & Högbäck, Riitta 2014: Avautuuko perhe? Eksklusiivisuuden ja inklusiivisuuden dynamiikka perhesidoksissa. *Sosiologia*, 51(2), 106–122. <<https://journal.fi/sosiologia/article/view/124123>>. Viitattu 17.9.2024.

Cohen, George & Weitzman, Carol & Yogman, Michael & Gambon, Thresia & Lavin, Arthur & Mattson, Gerri & Rafferty, Jason & Wissow, Lawrence & Blum, Nathan & Macias, Michelle & Bauer, Nerissa & Bridgemohan, Carolyn & Goldson, Edward & McGuinn, Laura 2016. *Helping Children and Families Deal with Divorce and*

Separation. *Pediatrics* 138(6). 1–7. <<https://doi.org/10.1542/peds.2016-3020>>. Viitattu 3.10.2024.

Elo, Satu & Kajula, Outi & Tohmola, Anniina & Kääriäinen, Maria 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotieteellinen aikakauslehti* 34(4). 218. <<https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128987/78028>>. Viitattu 28.10.2024.

Ero lapsiperheessä. Sosiaali- ja terveystieteet. Helsingin kaupunki. <<https://www.hel.fi/fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/lasten-ja-perheiden-palvelut/tukea-lapselle-nuorelle-ja-perheelle/ero-lapsiperheessa>>. Viitattu 18.9.2024.

Hietanen, Päivi & Keinonen, Vesa & Kettunen, Marita 2019. Teoksessa: Vanhanen, Tuija. *Yhteistyövanhemmuuden käsikirja*. Ensi- ja turvakotien liitto ry. 75–81. <https://issuu.com/ensi-jaturvakotienliitto/docs/yhteistyovanhemmuus._yhteistyovanhe>. Viitattu 17.9.2024.

Herrero, Marta & Martinez-Pampliega, Ana & Alvarez, Irati 2020. Family communication, Adaption to divorce and children`s maladjustment: The moderating role of co-parenting. *Journal of family communication* vol.20 (2). 114–121. <<https://www-tandfonline-com.ezproxy.metropolia.fi/doi/epdf/10.1080/15267431.2020.1723592?needAccess=true>>.

Ideoita opinnäytetyön rajaamiseen aiheesta ”Vanhemmuus eron jälkeen.” OpenAI 2023. ChatGPT. <<https://chat.openai.com/chat>>.

Kankkunen, Päivi & Vehviläinen-Julkunen, Katri 2017. Tutkimus hoitotieteessä. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy. 255.

Kangasniemi, Mari & Utriainen, Kati & Ahonen, Sanna- Mari & Pietilä, Anna- Maija & Jääskeläinen, Petri & Liikanen, Eeva 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede* 25 (4). 291–301. <<https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128286>>. Viitattu 28.10.2024.

Kekkonen, Marjatta & Malinen, Kaisa & Moilanen, Johanna & Rönkä, Anna 2023. Perhekeskuksen työntekijöiden käsitykset yhteisvanhemmuudesta. *Sosiaalitieteellinen aikakauslehti* 60(2). 155–168. <<https://doi.org/10.23990/sa.117870>>. Viitattu 3.10.2024.

Kylmä, Jari & Juvakka, Taru 2007. *Laadullinen terveystutkimus*. 1. painos. Helsinki: Edita Prima Oy. 127–144.

Korhonen, Laura 2021. Vanhempien ero. Pulassa lapsen kanssa. *Terveyskirjasto Duodecim*. <<https://www.terveyskirjasto.fi/pla00032>>. Viitattu 19.11.2024.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983. Annettu Helsingissä 8.4.1983. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>>. Viitattu 18.9.2024.

Leppäkoski, Kati 2024. Perhe, ero ja eroauttaminen systeemiteoreettisesta näkökulmasta- Ammatillaisen näkökulma. Itä-Suomen yliopisto. <https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/31860/urn_nbn_fi_uef-20240465.pdf>. Viitattu 24.8.2024.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. Elämää vanhempien eron jälkeen. Päivitetty 2.2.2024. <<https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/vanhempien-ero/elamaa-vanhempien-eron-jalkeen/>>. Viitattu 17.9.2024.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. Vanhemmuus jatkuu eron jälkeenkin. Päivitetty 26.6.2018. <<https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/vanhempien-ero/vanhempien-ero-ja-lapsen-tunteet/>>. Viitattu 17.9.2024.

Mohseni, Mahdiah & Salehi, Somaiah 2024. The mediating role of attachment styles in the relationship of parent-child relationship and parenting styles with children`s behavioral problems after divorce. *Iranian rehabilitation journal* Vol 22(2). 228–229. <<https://irj.uswr.ac.ir/article-1-1928-en.pdf>>.

Nurmela, Niina & Kaittila, Anniina 2019. Lapsiperheiden eropalveluiden kehittäminen sosiaali- ja terveystalvelujärjestelmässä. *Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti Janus* 27(4). 422–428. <<https://journal.fi/janus/article/view/87987>>. Viitattu 3.10.2024.

Perheasioiden sovittelu. Sosiaali- ja terveystalvelut. Helsingin kaupunki.
<<https://www.hel.fi/fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/lasten-ja-perheiden-palvelut/perheoikeudelliset-palvelut/lasta-koskevat-sopimukset-ja-jarjestelyt/perheasioiden-sovittelu>>. Viitattu 18.9.2024.

Perhe-etuudet. Lapsiperheiden tuet. Sosiaali- ja terveystministeriö. Päivitetty 30.6.2023.
<<https://stm.fi/toimeentulo/lapsiperheet>>. Viitattu 18.9.2024.

Perheneuvola. Sosiaali- ja terveystalvelut. Helsingin kaupunki.
<<https://www.hel.fi/fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/lasten-ja-perheiden-palvelut/tukea-lapselle-nuorelle-ja-perheelle/varhaisen-tuen-sosiaalipalvelut/perheneuvola>>. Viitattu 18.9.2024.

Pruuki, Heli & Sinkkonen, Jari 2017. Lapsi ja ero – Eväitä eteenpäin. Helsinki: Kirjapaja. 8, 70.

Salminen, Ari 2023. Mikä on kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja joihinkin hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston raportteja 40. Vaasan yliopisto. <[https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/15470/978-952-395-081-8%20\(PDF\).pdf](https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/15470/978-952-395-081-8%20(PDF).pdf)>. Viitattu 3.10.2024.

Sinkkonen, Jari & Korhonen, Laura 2015. Pulassa lapsen kanssa. 1. painos. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 213–214.

Spremo, Mira 2020. Children and divorce. Psychiatria Danubina Vol. 32. 353.
<https://www.psychiatria-danubina.com/UserDocsImages/pdf/dnb_vol32_noSuppl%203/dnb_vol32_noSuppl%203_353.pdf>. Viitattu 17.9.2024.

Theunissen, Meinou H.C & Velderman, Mariska Klein & Cloostermans, Anne P.G & Reijneveld, Sijmen A. 2017. Emotional and Behavioral problems in young children with divorced parents. The European journal of public health Vol 27(5). 844.<
<https://research-ebSCO-com.ezproxy.metropolia.fi/c/gnwe6c/viewer/pdf/qszyu3yyzz?auth-callid=2bd69334-6c62-4f88-abdd-3e92c8246918>>. Viitattu 17.9.2024.

Tietoa ja tukea lapsiperheen eroon 2020. Vanhemman opas. Ensi- ja turvakotien liitto ry. 18–31.

<https://issuu.com/ensijaturvakotienliitto/docs/vanhemman_opas_lapsiperheen_eroon/2>. Viitattu 17.9.2024.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullisen tutkimus ja sisällönanalyysi. E-kirja. Helsinki: Tammi. Luku 4.

Tuovinen, Tiia. Lasten vuoroasuminen. Laki.fi. Suomen laki – ymmärrettävässä muodossa. <<https://laki.fi/lasten-vuoroasuminen/>>. Viitattu 19.9.2024.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. <https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf>. Viitattu 18.11.2024.

Van der Wal, Reine C. & Finkenauer, Catrin & Visser, Margaret M. 2019. Reconciling mixed findings on children`s adjustment following high-conflict divorce. Journal on child and family studies Vol. 28. 469–470. <<https://link.springer.com/article/10.1007/s10826-018-1277-z>>. Viitattu 17.9.2024.

Vanhanen Tuija 2019. Yhteistyövanhemmuuden käsikirja. Teoksessa Hietanen, Päivi & Keinonen, Vesa & Kettunen, Maarita (toim.). Ensi-ja turvakotien liitto ry. 75–81 <https://issuu.com/ensi-jaturvakotienliitto/docs/yhteistyovanhemmuus._yhteistyovanhe> Viitattu 17.9.2024

Vanhemmuus ja parisuhde. Erotilanteet. Lastensuojelu.info. <<https://www.lastensuojelu.info/sf/vanhemmuus-ja-parisuhde/erotilanteet/>>. Viitattu 19.9.2024.

Välilä, Marja 2020. Pitkittyneet huoltoriidat ja lapsen etu. Ensi- ja turvakotien liitto ry. <<https://ensijaturvakotienliitto.fi/blogi/pitkittyneet-huoltoriidat-ja-lapsen-etu/>>. Viitattu 17.9.2024.

Väkivalta. Vaativat erotilanteet ja eron jälkeinen väkivalta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Päivitetty 5.12.2024. <<https://thl.fi/aiheet/vakivalta/tyon-tueksi/vaativat-erotilanteet-ja-eron-jalkeinen-vakivalta>>. Viitattu 17.9.2024.

Liite 1. Tiedonhaun taulukko

Tietokanta	Hakusanat	Rajaukset	Hakutulos	Valittu otsikon perusteella	Valittu tiivistelmän perusteella	Valittu koko tekstin perusteella
CINAHL	Divorce effects on children	Viimeiset kymmen vuotta (2014->) Koko teksti saatavilla Englannin kieli Vertaisarvioitu	n= 45	n=5	n= 3	n=1
CINAHL	Divorce AND children	Viimeiset kymmen vuotta (2014->) Koko teksti saatavilla Englannin kieli Vertaisarvioitu	n= 220	n=12	n=6	n=2

CINAHL	Divorce AND behavioral AND children	Viimeiset kymmenen vuotta (2014->) Englannin kieli Vertaisarvioitu	n=64	n= 8	n= 5	n= 3
Taylor & Francis Online	Coparenting AND family	Viimeiset kymmen vuotta (2014->) Englannin kieli Koko teksti saatavilla	n=478	n=43	=10	=1
MEDIC	Vanhempien ja lasten väliset suhteet	Viimeiset kymmen vuotta (2014->) Suomen kieli Koko teksti saatavilla	n=67	n=6	n=4	n=2

MEDIC	Vanhemmuus*	Viimeiset kymmen vuotta (2014->) Suomen kieli Koko teksti saatavilla	n=68	n=5	n=2	n=1
PubMed	Children AND divorce	Viimeiset kymmenen vuotta (2014->) Englannin kieli Koko teksti saatavilla	n=940	n=10	n=5	n=2

Liite 2. Artikkelitaulukko

Nro	Tutkimuksen tiedot	Lehti	Menetelmä ja aineisto	Tutkimuksen tarkoitus	Keskeisimmät tutkimustulokset
1.	<p>The impact of family structure on the health of children: effects of divorce.</p> <p>Anderson, Jane. 2014, Yhdysvallat</p>	<p>The Linacre Quarterly 81(4): 380.</p>	<p>Kirjallisuuskatsaus, jonka avulla on kerätty kooste aiheesta: Avioeron terveydelliset vaikutukset lapsiin.</p>	<p>Arvioida avioeron vaikutuksia lasten hyvinvoinnin kannalta.</p>	<p>Tulokset osoittavat, että avioerolla on pitkäaikaisia vaikutuksia lapsen hyvinvointiin monilla eri osa-alueilla.</p> <p>Näitä ovat muun muassa Sosiaaliset ja emotionaaliset vaikeudet.</p>
2.	<p>The consequences of divorce for adults and children: an update.</p> <p>Amato, Paul. 2014, Yhdysvallat</p>	<p>Drustvena Istrazivanja 23(1): 12–17.</p>	<p>Kuvaileva tutkimus avioeron seurauksista länsimaissa.</p>	<p>Kuvailla avioeron aiheuttamia vaikutuksia aikuisilla ja lapsilla.</p>	<p>Tutkimus osoittaa, että vaikka avioeroprosentit ovatkin hieman laskeneet joissain länsimaissa viime vuosina on avioerot silti yleistymässä koko ajan enemmän.</p> <p>Huolimatta avioeroon johtaneista syistä aiheuttaa ero aina stressiä niin aikuisten kuin lastenkin elämässä. Sopeutuminen eroon vaihtelee ja siihen vaikuttaa niin resurssit kuin olosuhteetkin.</p>
3.	<p>Reconciling mixed findings on children`s adjustment following high-conflict divorce.</p>	<p>Journal On Child and Family Studies 28: 469–470.</p>	<p>Laadullinen tutkimus, jossa tutkittavat (n=142) 6 v -> lapset vastasivat kyselylomakkeeseen koskien vanhempien eroa.</p>	<p>Tutkia avioeron tuomia traumaattisia vaikutuksia ja tilanteeseen sopeutumista</p>	<p>Tulosten mukaan lapset kokivat vanhempien korkean konfliktin eron yksilötasoisesti. Osa koki saaneen erosta enemmän</p>

	<p>Van der Wal, Reine.C & Finkenauer, Catrin & Visser, Margaret. M. 2019, Alankomaat</p>		<p>Tutkimus suoritettiin Hollannissa.</p>	<p>vanhempien korkean konfliktin eroissa.</p>	<p>traumaattisia vaikutuksia kuin toiset. Tutkimus osoitti, että korkean konfliktin erot lisäävät lasten riskiä saada traumaattisia vaikutuksia mutta samalla lasten selviytymiskyvyn todettiin vahvistuneen vanhempien korkean konfliktin eroissa.</p>
4.	<p>Family communication, Adaption to divorce and children`s maladjustment: The moderating role of co-parenting. Herrero, Marta & Martinez-Pampliega, Ana & Alvarez, Irati. 2020, Espanja</p>	<p>Journal Of Family Communication 20(2):114–121.</p>	<p>Laadullinen poikkileikkaustutkimus, joka toteutettiin polkuanalyysin avulla. Tutkimus tehtiin yhteistyössä Espanjan perhetapaamiskeskusten(n=14) kanssa. Osallistujat (n=309) olivat eronneita vanhempia, joiden välillä oli keskenään korkeita konflikteja.</p>	<p>Tutkia miten positiivinen perheviestintä vaikuttaa lasten sopeutumiseen, kun vanhemmat ovat eronneet ja millaisia vaikutuksia toimimattomalla yhteistyövanhemmuudella on lasten hyvinvointiin.</p>	<p>Tulosten mukaan positiivinen perheviestintä liittyi suoraan myös vanhempien erosta selviytymiseen suojaten samalla epäsuorasti myös lapsia ahdistuneisuudelta, aggressiivisuudelta sekä masennukselta. Toimivan yhteistyövanhemmuuden todettiin olevan suojaava tekijä myös sosioekonomisesti. Vanhempien välinen yhteistyö eron jälkeen on siis suoraan yhteydessä lasten hyvinvointiin ja korkeat konfliktit vanhempien välillä heikentävät näin ollen lasten hyvinvointia.</p>

5.	<p>Emotional and Behavioral problems in young children with divorced parents.</p> <p>Theunissen, Meinou H.C & Velderman, Mariska Klein & Cloostermans, Anne P.G & Reijneveld, Sijmen A.</p> <p>2017, Alankomaat</p>	<p>The European Journal of Public Health 27(5) :844.</p>	<p>Laadullinen poikkileikkaustutkimus, jonka aineisto on kerätty yhteistyössä hollantilaisen lastenneuvolan kanssa.</p> <p>Tutkimuksessa oli mukana 2-4-vuotiaita lapsia (n=2600).</p> <p>Tutkimukseen osallistuvien lasten vanhemmat täyttivät kaavakkeen ennen neuvolakäyntiä, jossa arvioitiin lapsen käyttäytymistä avioeron/asumuseron aikana.</p> <p>Tutkimukseen osallistuvista lapsista 4 % vanhemmat olivat eronneet ennen kuin lapsi oli täyttänyt 2–4 vuotta ja 3,4 % vanhemmista oli eronnut viimeisen vuoden aikana.</p>	<p>Tutkia avieron yhteyttä 2–4-vuotiaiden lasten tunne- ja käytösongelmiin.</p>	<p>Tulosten mukaan erityisesti käytösongelmat olivat yleisiä 2–4-vuotiailla lapsilla, joiden vanhemmat olivat eronneet. Nämä korostui varsinkin etnisten ryhmien välillä.</p> <p>Tunne ongelmia lapsilla ei juuri raportoitu.</p> <p>Koko tutkimuksen vastausprosentti oli 70 %</p>
6.	<p>The mediating role of attachment styles in the relationship of parent-child relationship and parenting styles with children`s behavioral problems after divorce.</p> <p>Mohseni, Mahdieh & Salehi, Somaieh.</p> <p>2024, Iran</p>	<p>Iranian Rehabilitation Journal 22(2): 228–229.</p>	<p>Laadullinen tutkimus, joka toteutettiin kuvailevana korrelaatiotutkimuksena.</p> <p>Tutkimukseen osallistuvat koostuivat 6–10-vuotiaiden lasten äideistä (n= 268) jotka olivat käyneet läpi avioeron vuonna 2022.</p> <p>Tutkimus toteutettiin mukavuusotantana ja osallistujat täyttivät kyselylomakkeita koskien kasvatustutkimuksia, käyttäytymistä, vanhempi-lapsi suhdetta sekä kiintymyssuhdetta.</p>	<p>Arvioida onko eron jälkeisillä lasten käytösongelmilla yhteyttä vanhempien käyttämiin kasvatustutkimuksiin ja luotuihin kiintymyssuhteisiin.</p>	<p>Tulosten mukaan turvallinen kiintymyssuhde lapsen ja vanhemman välillä vähensi lasten käytösongelmia. Tutkimuksessa korostettiin, että myönteinen vanhempi-lapsi suhde ja auktoritatiiviset kasvatustutkimukset ehkäisevät eron jälkeen syntyneitä lasten ongelmia käyttäytymisen saralla.</p>

7.	Children and Divorce Spremo, Mira 2020, Kroatia	Psychiatria Danubina 32: 353-359	Laadullinen kyselytutkimus Tutkimus koostuu 590 vastaajasta, iältään 14–18 vuotta, joista 348 on naisia ja 242 miehiä. Vastaajat oli jaettu kahteen ryhmään: ryhmään, jossa eronneet vanhemmat ja ryhmään, jossa vanhemmat ovat yhdessä. Tiedot on vertailtu, käsitelty tilastollisesti ja analysoitu laadullisesti.	Perheen eron vaikutukset lapsiin.	Tulokset osoittavat, että erokriisi vaikuttaa myös lapsiin. Avioero vaikuttaa lapsiin eri tavoin, riippuen perheriitojen intensiteetistä ja kestosta. Suurin osa lapsista selviytyy vanhempien erosta ja kasvaa menestyviksi aikuisiksi, vaikka eron jälkeiset olosuhteet saattavat aiheuttaa eroja lasten käyttäytymisessä ja hyvinvoinnissa.
8.	Helping Children and Families Deal With Divorce and Separation. Cohen, George & Weitzman, Carol & Yogman, Michael & Gambon, Thresia & Lavin, Arthur & Mattson, Gerri & Rafferty, Jason & Wissow, Lawrence & Blum, Nathan & Macias, Michelle & Bauer, Nerissa & Bridgemohan, Carolyn & Goldson, Edward & McGuinn, Laura 2016, Yhdysvallat	Pediatrics 138(6): 1-9.	Kliininen raportti, joka perustuu tutkimustietoon ja käsittelee lasten sekä vanhempien kokemuksia erosta ja sen vaikutuksista.	Eron ja erottamisen aiheuttamat haasteet lapsille ja perheille sekä korostaa terveydenhuollon ammattilaisten roolia tuen tarjoamisessa.	Erojen vaikutusten ymmärtäminen ja ikäkohtainen neuvonta voivat auttaa vähentämään eron mahdollisia kielteisiä vaikutuksia lasten hyvinvointiin.
9.	Parenting and Family Structure After Divorce: Are They Related?	Journal of divorce & remarriage 58(7): 542–558	Määrällinen tutkimus. Haastattelut ja kyselylomakkeet. Aineistoa kerättiin eroperheistä, ja vanhempia ja lapsia haastateltiin	Tutkimuksen tarkoituksen on selvittää vanhemmuutta eron jälkeen eri perherakenteissa.	Tutkimus tuo esille erilaisten perherakenteiden monimuotoisuuden vaikutuksen

	Bastaits, Kim & Mortelmans, Dimitri 2017, Belgia		tietokoneavusteisissa henkilöhaastatteluissa.	Aikaisemmat tutkimukset ovat usein keskittyneet vain äidin rooliin vanhemmuudessa, joten tämä tutkimus tuo tärkeää tietoa myös isien vanhemmuudesta.	vanhemmuuteen eron jälkeen. Tutkimus tuo myös esiin tarpeen tutkia isien roolia vanhemmuudessa enemmän.
10.	Lapsiperheiden eropalveluiden kehittäminen sosiaali- ja terveystalvvelujärjestelmässä Nurmela, Niina & Kaittila, Anniina 2019, Suomi	Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakausilehti Janus 27 (4): 422–429	Systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Tarkastelee ja analysoi aikaisempaa tutkimustietoa lapsiperheiden eropalveluista sosiaali-terveystalvvelujärjestelmässä.	Sosiaali- ja terveystalvvelujärjestelmien saatavuus eroperheissä ja niiden arvioiminen ja kehittäminen. Tutkimuksessa pyritään ymmärtämään perheiden kokemuksia ja tarpeita, jotta palveluita voitaisiin kohdentaa ja parantaa tehokkaammin.	Artikkelin keskeisimmät tutkimustulokset korostavat lapsiperheiden eropalveluiden tarpeita ja haasteita. Tulokset osoittavat, että palveluiden saatavuus, laatu ja kohdentaminen eivät aina vastaa perheiden tarpeita. Lisäksi tutkimuksessa käy ilmi, että perheiden kokemukset palveluista vaihtelevat, ja niiden parantamiseksi tarvitaan enemmän yhteistyötä eri toimijoiden välillä.
11.	Perhekeskuksen työntekijöiden käsitykset yhteisvanhemmuudesta Kekkonen, Marjatta & Malinen, Kaisa & Moilanen, Johanna & Rönka, Anna 2023, Suomi	Sosiaalitieteellinen aikakauslehti 60(2): 155–168	Laadullinen kyselytutkimus. Aineistoa kerättiin haastatteluilla, jossa haastateltavat ovat perhekeskuksissa työskenteleviä ammattilaisia.	Yhteisvanhemmuuden käsityksiä ja kokemuksia. Pyrkii ymmärtämään miten yhteisvanhemmuuden merkitys ja käytännön haasteet perheiden tukemisessa näkyvät	Yhteisvanhemmuuden ymmärtäminen vaihtelee ja ammattilaiset tarvitsisivat lisää koulutusta sen edistämiseksi. Yhteisvanhemmuutta pidetään tärkeänä perheiden tukena, mutta

				ammattilaisten näkökulmasta.	myös haasteita sen toteuttamisessa koetaan.
12.	<p>Yhteisvanhemmuus – sehän olisi aivan mahtavaa, jos se toimisi!” Eronneiden isien ja äitien puhetta yhteistyöstä ja vanhemmuudesta</p> <p>Böök, Marja Leena & Terävä, Johanna 2022, Suomi</p>	Kasvun tuki - aikakauslehti 2(1): 15–23	Laadullinen kyselytutkimus, jossa haastateltu 16 vapaaehtoisesti osallistunutta eron kokeneita isää ja äitiä. Naiset olivat iältään 29–55 ja miehet 30–57-vuotiaita.	Tutkia eronneiden äitien ja isien näkemyksiä ja kokemuksia yhteisvanhemmuudesta. Tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää, miten yhteistyön ja roolin merkitys koetaan vanhempina lapsen hyvinvoinnille.	Yhteisvanhemmuudessa koetaan sekä haasteita, että mahdollisuuksia. Yhteistyön toivotaan sujuvan paremmin, mutta kommunikoinnin puute ja erimielisyydet kasvatuksesta tuovat haasteita.

Liite 3. Esimerkki, Aineiston analyysistä ja alaluokkien synnystä

Alkuperäinen ilmaisu	Käännös	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka
<p>“Children also do better if their parents are able to maintain positive co-parental relationships in the post-divorce years, despite the complications of living in separate households.” (2:16)</p>	<p>“Lapset voivat paremmin, jos vanhemmat pystyvät ylläpitämään positiivista yhteistyövanhemmuussuhdetta eron jälkeisinä vuosina, eri kotitalouksien mukana tuomista haasteista huolimatta.”</p>	<p>Vanhempien välinen positiivinen yhteistyövanhemmuus eron jälkeisinä vuosina vaikuttaa myös lapsen sopeutumiseen positiivisesti.</p>	<p>Toimivalla yhteisvanhemmuudella positiivinen vaikutus lapsen sopeutumiseen</p>
<p>“The actions of family members affect other family members and their actions. Even after divorce, the former partners remain linked through the parenting of their children.” (9:553)</p>	<p>“Perheenjäsenten teot vaikuttavat muihin perheenjäseniin ja heidän toimiinsa. Eron jälkeen entiset kumppanit pysyvät yhteydessä toisiinsa lasten vanhemmuuden kautta.”</p>	<p>Perheenjäsenten teot vaikuttavat muihin perheenjäseniin. Eron jälkeen entiset kumppanit pysyvät yhteydessä lasten vanhemmuuden kautta.</p>	<p>Perheenjäsenten teot vaikuttavat muihin perheen jäseniin</p> <p>Entiset kumppanit pysyvät yhteydessä lapsiin</p>
<p>“In particular, individuals who experienced parental divorce, compared with individuals who grew up with continuously married parents, obtain less education, earn less income, are more likely to have non marital births are at</p>	<p>”Erityisesti he, jotka on kokeneet vanhempiensa eron ovat huonommin koulutettuja, tienaa vähemmän, saavat todennäköisesti lapsia avioliiton ulkopuolella ja ovat suuremmissa masennusriskissä ja heidän fyysinen terveydentilansa on huonompi verrattuna niihin, jotka kasvoivat perheessä,</p>	<p>Vanhempien eron on havaittu vaikuttavan lapsen terveyden tilaan negatiivisesti ja lisäksi lisäävän lapsen riskiä sairastua masennukseen.</p>	<p>Ero vaikuttaa negatiivisesti lapsen terveyteen</p>

<p>greater risk of becoming depressed, and have poorer physical health" (2:13)</p>	<p>jossa vanhemmat eivät olleet eronneet."</p>		
<p>"Based on these findings a higher self-esteem may be a promotive factor, because children with higher self-esteem are better in coping with the stressful divorce of their parents. It may also be a protective factor, which moderates the relation between divorce-specific traumatic impact and children's adjustment." (3:470)</p>	<p>" Näiden havaintojen perusteella parempi itsetunto voi olla suojaava tekijä, sillä lapsilla, joiden itsetunto on parempi, on paremmat valmiudet selviytyä vanhempien stressaavasta erosta. Se voi olla myös suojaava tekijä, joka säätelee eroon liittyvän traumaattisen vaikutuksen ja lapsen sopeutumisen välistä suhdetta."</p>	<p>Parempi itsetunto voi toimia suojaavana tekijänä, joka lieventää eron traumaattisia vaikutuksia ja edistää sopeutumista.</p>	<p>Parempi itsetunto voi toimia suojaavana tekijänä stressaavissa elämäntilanteissa</p>
<p>"Moreover, all children (including children of divorce) benefit when their parents engage in authoritative parenting: a parenting style that combines emotional support and responsiveness to children's needs with firmness, high expectations and</p>	<p>"Lisäksi kaikki lapset (erolapset mukaan lukien) hyötyvät auktoritatiivisesta kasvatuksesta. Kasvatustyyli, jossa yhdistyy emotionaalinen tuki ja herkkyys lapsen tarpeisiin yhdistettynä jämäkkyyteen, korkeisiin odotuksiin ja jatkuvaan ohjaamiseen.</p>	<p>Kaikki lapset mukaan lukien erolapset hyötyvät auktoritatiivisesta kasvatuksesta, jossa yhdistyy emotionaalinen tuki ja herkkyys lasten tarpeisiin.</p>	<p>Erolapset hyötyvät auktoritatiivisesta kasvatuksesta</p> <p>Emotionaalinen tuki ja herkkyys lasten tarpeille on tärkeää</p>

<p>ongoing supervision." (2:16)</p>			
<p>"Epidemiological studies have shown that girls are more likely than boys to experience behavioral and emotional problems, and these differences tend to become more pronounced during adolescence. Girls also tend to develop these problems at a faster rate than boys." (6:229)</p>	<p>"Epidemiologiset tutkimukset ovat osoittaneet, että tytöt kokevat enemmän käyttäytymiseen ja tunteisiin liittyä ongelmia kuin pojat ja nämä korostuu yleensä nuoruusiän aikana. Tyttöillä on myös taipumus kehittää kyseisiä ongelmia nopeammin kuin pojat."</p>	<p>Tytöt kokevat enemmän käyttäytymiseen ja tunteisiin liittyviä ongelmia kuin pojat, lisäksi tytöillä on taipumus kehittää näitä ongelmia poikia nopeammin. Tämä korostuu yleensä nuoruusiässä.</p>	<p>Tytöt kokevat enemmän käyttäytymiseen ja tunteisiin liittyviä ongelmia</p> <p>Ongelmat korostuvat yleensä nuoruusiässä</p>
<p>"The support of wider families, grandparents, as well as teachers and pers contributes to a faster adaption to change, with girls getting more support at school because their internalized behavior is more acceptable than</p>	<p>"Laajemman perheen, kuten isovanhempien, sekä opettajien ja ikätoverien tuki auttaa lapsia sopeutumaan muutokseen nopeammin. Tytöt saavat enemmän tukea koulussa, koska heidän sisäistetty käyttäytymisensä on hyväksyttävämpää kuin poikien ulospäin suuntautunut</p>	<p>"Laajemman tukiverkoston, kuten isovanhempien, opettajien ja ystävien, merkitys on tärkeä lapsen sopeutumisessa eroon. Tytöt saavat usein enemmän tukea koulussa, sillä heidän sisäänpäin suuntautunut</p>	<p>Laajan tukiverkoston merkitys tärkeää lapsen eroon sopeutumisessa</p> <p>Ammattilaisen antama tuki mukautetaan lasten tarpeiden mukaan</p> <p>Tytöt saavat enemmän tukea koulussa</p> <p>Poikien ulospäin suuntautuvat reaktiot aiheuttavat haasteita</p>

<p>boys' externalized behavior, thus the support of professionals shall be adapted for children in the process of divorce." (8:358)</p>	<p>käyttäytyminen. Tämän vuoksi ammattilaisten tarjoamaa tukea tulisi mukauttaa lapsille, jotka käyvät läpi avioeron"</p>	<p>käyttäytymisensä nähdään helpommin hyväksyttävänä kuin poikien ulospäin suuntautuvat reaktiot. Tästä syystä ammattilaisten antama tuki tulisi mukauttaa lapsen tarpeiden mukaan, jotta jokainen lapsi saisi tarvittavan tuen erotilanteessa."</p>	
<p>"Hyvä kommunikaatio lapsen toisen vanhemman kanssa lisää luottamusta sekä vähentää vanhemman stressiä ja tunnetta, että hänet on suljettu pois lapsen elämästä." (12:20)</p>		<p>"Hyvä kommunikaatio toisen vanhemman kanssa lisää luottamusta ja vähentää stressiä."</p>	<p>Hyvä kommunikaatio vanhempien välillä lisää luottamusta ja vähentää stressiä</p>

Liite 4. Aineiston analyysin taulukko

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Pitkät erokonfliktit vaikuttavat negatiivisesti niin lapsiin kuin vanhempiinkin.	Vanhempien yhteistyön vaikutus eroon sopeutumisessa	Eron vaikutukset perheessä
Huoltajuusriidat kuormittavat lapsia ja vanhempia	Yhteisvanhemmuuden merkitys lapselle	
Perheen sisäisen dynamiikan vaikutus		
Tukiverkoston tärkeys eron jälkeen	Tuen tarve ulottuu eron jälkeiseen aikaan	
Tukea tarvitsevat lapset sekä vanhemmat		
Taloudellisten tukien tarve saattaa kasvaa		
Entiset kumppanit pysyvät yhteydessä toisiinsa lasten vanhemmuuden kautta		

Perheenjäsenten teot vaikuttavat muihin perheenjäseniin	Perhesuhteiden ylläpitäminen	Vuorovaikutus
Etä-vanhemman osallistuminen lapsen elämään		
Uusperheiden ja erilaisten huoltajusratkaisujen vaikutus perheen vuorovaikutukseen korostuu		
Toimivalla yhteisvanhemmuudella positiivinen vaikutus lapsen sopeutumiseen	Vuorovaikutuksen tärkeys lapsen sopeutumisessa	
Vanhempien kommunikoinnin tukeminen		
Toimiva yhteistyö huoltajuus- ja tapaamisasioissa	Vanhempien kommunikoinnin tukeminen	
Parempi itsetunto voi toimia suojaavana tekijänä stressaavissa elämäntilanteissa.	Itsetunnon merkitys	Lapsen hyvinvointi
Lapsikohtaisten resurssien tunnistamisen tärkeys		
Vanhempien väliset voimakkaat konfliktit lisäävät lapsen riskiä sairastua masennukseen.		
Lapset kokevat eron yleisesti ahdistavana.		
	Psykologisen ja emotionaalisen tuen tärkeys	

Emotionaalinen tuki ja herkkyys lasten tarpeille on tärkeää.		
Ero vaikuttaa negatiivisesti lapsen terveyteen	Lapsen sopeutuminen eroon	
Myönteisen suhteen ylläpitäminen lapsiin		
Ongelmat korostuvat yleensä nuoruusiässä	Käytösongelmat	
Erolapset hyötyvät auktoritatiivisesta kasvatuksesta		
Vanhempien ero voi lisätä lapsen käytösongelmia		
Tytöt kokevat enemmän käyttäytymiseen ja tunteisiin liittyviä ongelmia	Lasten sukupuolten väliset erot	
Tytöt saavat enemmän tukea koulussa		
Poikien ulospäin suuntautuvat reaktiot aiheuttavat haasteita		

Lasten reaktiot vaihtelevat olosuhteiden mukaan.		
Laajan tukiverkoston merkitys tärkeää lapsen eroon sopeutumisessa	Sosiaalisen tuen tärkeys	Erosta selviytyminen
Ammattilaisen tarjoama tuki mukautetaan lasten tarpeiden mukaan.		
Vertaistuki ja ammattilaisten ohjaamat tukiryhmät vanhemmille		
Rinnakkaisvanhemmuus voi toimia vaihtoehtona	Räätälöity ammattilaisapu	
Vanhempien yhteisvanhemmuuden tukeminen		
Hyvät neuvottelutaidot ja joustavuus toimii arjen sujuvuuden perustana		
Kiintymyssuhteen vahvistaminen	Vanhemmuus ei pääty eroon	
Hyvä kommunikaatio vanhempien välillä lisää luottamusta ja vähentää stressiä	Yhteisvanhemmuuden vahvistaminen	
Yhteisvanhemmuuden vahvistaminen voi auttaa vähentämään tarvetta korjaaville lapsiperhepalveluille.		
Koulukuraattorin tarjoama keskusteluapu	Koulujen tarjoama tuki	

